

Жисмоний шахсларнинг даромадидан олинадиган солиқ

Р е ж а

Даромадидан солиқ тўловчи жисмоний шахслар.
Резидент ва норезидентлар

Жисмоний шахсларнинг солиқ солиш объекти,
жами даромади таркиби

Жисмоний шахсларнинг даромадларини солиққа
тортишдаги имтиёзлар

Жисмоний шахсларнинг даромадларига солинадиган
солиқ ставкалари

Жисмоний шахслар даромадларини декларация асосида
солиққа тортиш тартиблари

Якка тартибдаги тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчи
жисмоний шахслар ва уларни солиққа тортишнинг ўзига хос
хусусиятлари

Фойдаланилган адабиётлар

Ўзбекистон Республикасининг 2019 йилги асосий макроиқтисодий кўрсаткичлари ва давлат бюджети параметрлари тўғрисида. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 26.12.2018 йилдаги 4086-сонли қарори.

Жўраев А. ва бошқалар. Солиқлар ва солиққа тортиш. –Т.: 2009. 56-65 бетлар.

Ваҳобов А., Жўраев А. Солиқлар ва солиққа тортиш. –Т.: 2009. 124-151 бетлар.

Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси. –Т: Адолат. 2008.

Ergasheva Sh.T., Xodjimuhamedova Sh.I., Ismaylova S.S. Soliqlar va soliqqa tortish. –Т.: 2010. 112 бет.

Даромадидан солиқ тўловчи жисмоний шахслар

Маълумки, солиқ қонунчилигида солиққа тортиш мақсадида солиқ тўловчилар иккига бўлинган, яъни *юрidik ва жисмоний шахсларга*.

Жисмоний шахсларга – юридик шахс мақомини олмаган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари, ажнабий фуқаролар ва фуқаролиги бўлмаган шахслар киради.

Жисмоний шахслар тўлаётган солиқлар ичида бюджет тушумларидан салмоқли ўринни эгаллайдиган солиқ бу – жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғидир.

Жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи – давлат бюджети даромад манбаларидан бири бўлиб, у умумдавлат солиқлари таркибига киради. Унинг ўзига хос хусусияти шундаки, солиқ жисмоний шахсларнинг бевосита даромадларидан олинади.

Бугунги кунда жисмоний шахслар тўлаётган солиқлар ва йиғимлар бюджет даромадларининг қарийиб 15-20 фоизини ташкил этмоқда.

Резидент ва норезидентлар

Ўзбекистон Республикаси фуқаролари, чет давлатлар фуқаролари, шунингдек фуқаролиги бўлмаган шахслар *жисмоний шахслар* деб эътироф этилади.

Ўзбекистон Республикасида доимий яшаб турган ёки жорий солиқ даврида яқунланаётган ҳар қандай кетма-кетликдаги ўн икки ойлик давр ичида жами бир юз саксон уч кун ва ундан ортиқ муддат Ўзбекистон Республикасида турган жисмоний шахс *Ўзбекистон Республикасининг резиденти* деб қаралади.

Юқоридаги мезонга жавоб бермайдиган шахс *Ўзбекистон Республикасининг норезиденти* деб эътироф этилади.

Ўзбекистон Республикасининг резиденти бўлган жисмоний шахсларга уларнинг Ўзбекистон Республикасидаги, шунингдек ундан ташқаридаги фаолияти манбаларидан олинган даромадлари бўйича солиқ солинади.

Ўзбекистон Республикасининг резиденти бўлмаган жисмоний шахсларга Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги манбалардан олинган даромадлар бўйича солиқ солинади.

Жисмоний шахсларнинг жами йиллик даромади *солиқ солиш объекти* ҳисобланади. *Солиққа тортиладиган база бўлиб*, жисмоний шахсларнинг жами даромадидан солиқ қонунчилигига кўра белгиланган чегирмаларни айириб ташлагандан кейинги қолдиқ сумма ҳисобланади.

***Жисмоний
шахсларнинг
қуйидаги
даромадлари
солиқ солиш
объекти
бўлиб
ҳисобланади:***

-Ўзбекистон Республикаси
резидентларининг Ўзбекистон
Республикасидаги ва ундан ташқаридаги
манбалардан олинган даромадлари;

-Ўзбекистон Республикаси
норезидентларининг Ўзбекистон
Республикасидаги манбалардан
олинган даромадлари.

-Якка тартибдаги тадбиркорлик
фаолиятдан олинган даромадлар
Солиқ Кодексининг 58-бобига мувофиқ
қатъий белгиланган солиқ солинадиган
даромадлар бўлганлиги учун, жисмоний
шахслардан олинадиган даромад
солиғининг солиқ солиш
объекти бўлмайди.

Солиқ солинадиган база жами даромаддан келиб чиқиб, солиқ солишдан озод қилинган даромадлар чегирилган ҳолда аниқланади. Агар солиқ тўловчининг даромадидан унинг ихтиёрига кўра, суд ёки бошқа органларнинг қарорига биноан бирон бир ушлаб қолишлар амалга оширилса, бундай ушлаб қолишлар солиқ солинадиган базани камайтирмайди.

Жисмоний шахснинг чет эл валютасида ифодаланган даромадлари даромадлар амалда олинган санада Ўзбекистон Республикаси Марказий банки томонидан белгиланган курс бўйича миллий валютада қайта ҳисоблаб чиқилади.

Жисмоний шахсларнинг жами даромадига Солиқ Кодексининг ***173 моддасига*** мувофиқ қуйидагилар киради:

- 1) меҳнатга ҳақ тўлаш тарзидаги даромадлар;
- 2) мулкӣ даромадлар;
- 3) моддий наф тарзидаги даромадлар;
- 4) бошқа даромадлар.

*Меҳнатга ҳақ
тўлаш тарзидаги
даромад-ларга
қуйидагилар ҳам
киради:*

Рағбатлантириш
хусусиятига эга
бўлган тўловлар;

Ишланмаган вақт
учун ҳақ тўлаш;

Компенсация
тўловлари
(компенсация).

Рағбатлантириш хусусиятига эга тўловлар жумласига қуйидагилар киради:

- 1) йиллик иш якунлари бўйича мукофот, бир йўла бериладиган мукофотлар;
- 2) юридик шахснинг мукофотлаш тўғрисидаги қондасида назарда тутилган рағбатлантириш хусусиятига эга тўловлар;
- 3) касб маҳорати, мураббийлик учун тариф ставкаларига ва маошларга устамалар;
- 4) таътилга ҳар йилги қўшимча ҳақлар;
- 5) кўп йил ишлаганлик учун пул мукофоти ва тўловлар;
- 6) рационализаторлик таклифи учун тўлов.

Меҳнатга ҳақ тўлаш тарзида даромадга киритиладиган компенсация тўловлари (компенсациялар) жумласига қуйидагилар киради:

- 1) табиий-иқлим шароитлари ноқулай бўлган жойлардаги ишлар билан боғлиқ қўшимча тўловлар;
- 2) Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланадиган касблар ва ишлар рўйхати бўйича оғир, зарарли, ўта зарарли меҳнат шароитларида ишлаганлик учун устамалар;
- 3) технологик жараён жадвалида назарда тутилган тунги вақтда, иш вақтидан ташқари, дам олиш кунларида ва байрам (ишланмайдиган) кунларида ишлаганлик учун тариф ставкаларига ҳамда маошларга устамалар ва қўшимча тўловлар. Х.о.

Ишланмаган вақт учун ҳақ тўлашга қуйидагилар киради:

1) қонун ҳужжатларига мувофиқ навбатдаги (ҳар йиллик) ва қўшимча таътиллarga ҳақ тўлаш, фойдаланилмаган навбатдаги (ҳар йиллик) ва қўшимча таътиллар учун компенсация, ўсмирларнинг имтиёзли соатларига, оналар болани овқатлантириши учун ишда бериладиган танаффусларга, шунингдек тиббий кўриқдан ўтиш билан боғлиқ вақт учун ҳақ тўлаш;

2) асосий иш ҳақи қисман сақланиб қолган ҳолда мажбурий таътилда бўлган ходимларга бериладиган тўловлар;

3) донор ходимларга кўриқдан ўтиш, қон топшириш ва қон топширилган ҳар бир кундан кейин бериладиган дам олиш кунлари учун ҳақ тўлаш;

4) Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодексига мувофиқ давлат ёки жамоат вазифаларини бажарганлик учун меҳнатга ҳақ тўлаш;

5) қишлоқ хўжалиги ва бошқа ишларга жалб қилинадиган ходимларнинг асосий иш жойи бўйича сақлаб қолинадиган иш ҳақи. Х.о.

Жисмоний шахсларнинг мулкий даромадлари таркибига қуйидагилар кирди:

- 1) фоизлар;
- 2) дивидендлар;
- 3) мол-мулкни ижарага беришдан олинган даромадлар;
- 4) жисмоний шахсларга хусусий мулк ҳуқуқи асосида тегишли бўлган мол-мулкни реализация қилишдан олинган даромадлар;
- 5) саноат мулки объектларига берилган патент (лицензия) сотилган тақдирда, патент (лицензия) эгаси бўлган жисмоний шахс сотишдан олган даромад;
- 6) роялти;
- 7) қимматли қўғозларни реализация қилишдан тушган даромадлар ва юридик шахсларнинг устав фондидаги (устав капиталидаги) улушини (пайини) реализация қилишдан олинган даромадлар;
- 8) солиқлар ва бошқа мажбурий тўловлар тўлаганидан кейин хусусий корхона мулкдори ҳамда фермер хўжалиги бошлиғи, хусусий амалиёт билан шуғулланувчи нотариус ихтиёрида қоладиган фойда суммаси.

Солиқ тўловчи томонидан моддий наф тарзида олинадиган даромадлар
қуйидагилардир:

1) юридик шахс томонидан жисмоний шахс манфаатларини кўзлаб, товарлар (ишлар, хизматлар) ҳақини, мулкый ҳуқуқларни тўлаш, шу жумладан:

- жисмоний шахсларнинг болаларини мактабгача таълим муассасаларида ўқитиш, тарбиялаш;

- коммунал хизматлар, ходимларга берилган уй-жой ҳақини, уй-жойдан фойдаланиш харажатлари ҳақини, ётоқхонадаги жойлар ҳақини ёки уларнинг ўрнини қоплаш қийматини тўлаш;

- озиқ-овқат, ойлик йўл чипталари ёки уларнинг ўрнини қоплаш қийматини тўлаш;

- санаторий-курортларда даволаниш йўлланмалари қийматини, дам олиш, стационар ва амбулаторияга қатнаб даволаниш ҳақини ёки уларнинг ўрнини қоплаш қийматини тўлаш;

- юридик шахснинг жисмоний шахс даромади бўлган бошқа харажатлари;

2) совғалар, текин берилган, шу жумладан ҳадя шартномаси асосида берилган товарлар, солиқ тўловчининг манфаатларини кўзлаб, бажарилган ишлар ва кўрсатилган хизматлар қиймати;

3) товарларнинг (ишларнинг, хизматларнинг) ходимларга реализация қилинадиган нархи ва шу товарларнинг (ишларнинг, хизматларнинг) ҳисоблаб чиқарилган қиймати ўртасидаги салбий тафовут;

4) қонун ҳужжатларига мувофиқ ходимларга темир йўл, авиация, дарё, автомобиль транспорти ва шаҳар электр транспортида юриш бўйича бериладиган имтиёзлар суммаси;

5) жисмоний шахснинг юридик шахс олдидаги қарзининг юридик шахс қарори билан ҳисобдан чиқарилган суммалари;

6) иш берувчи томонидан тўловлар ҳисобига тўланиб, ходимдан ушлаб қолиниши лозим бўлган, лекин ушлаб қолинмаган суммалар.

Жисмоний шахсларнинг бошқа даромадлари жумласига қуйидагилар киради:

- 1) давлат ижтимоий суғуртаси бўйича нафақалар, ишсизлик нафақалари, ижтимоий нафақалар ва пенсиялар;
- 2) стипендиялар;
- 3) жисмоний шахсларга хайрия ва экология жамғармаларининг маблағларидан кўрсатиладиган моддий ёрдам;
- 4) донорлик учун пул мукофотлари;
- 5) алиментлар;
- 6) ҳайвонларни (қорамол, парранда, мўйнали ва бошқа ҳайвонларни, балиқ ва бошқаларни) тирик ҳолда ҳамда уларни сўйиб, маҳсулотларини хом ёки қайта ишланган ҳолда, ипак қурти, чорвачилик, асаларичилик ва деҳқончилик маҳсулотларини табиий ва қайта ишланган ҳолда сотишдан олинган даромадлар;
- 7) жисмоний шахслардан текин (шу жумладан ҳадя шартномалари бўйича) олинган мол-мулк ёки мулкӣ ҳуқуқлар қиймати;
- 8) мусобақаларда, кўрикларда, танловларда совринли ўринлар учун бериладиган совринлар, пул мукофотлари;
- 9) ютуқлар;
- 10) грантлар, шу жумладан чет давлатлар грантлари бўйича олинган суммалар;
- 11) жамғариб бориладиган мажбурий пенсия бадаллари, улар бўйича олинган фоииз тарзидаги ва бошқа даромадлар, жамғариб бориладиган пенсия тўловлари;
- 12) яратилган фан, адабиёт ва санъат асарлари (предметлари) учун жисмоний шахслар томонидан олинган даромадлар;
- 13) Ўзбекистон Республикасининг давлат мукофотлари ва давлат пул мукофотларига сазовор бўлган жисмоний шахслар олган бир йўла бериладиган давлат пул мукофоти ёки шунга тенг баҳодаги эсдалик совғаларининг қиймати;
- 14) халқаро спорт мусобақаларида совринли ўринларни эгаллаганлиги учун спортчилар олган бир йўла бериладиган пул мукофоти;
- 15) ходим билан меҳнат шартномаси алоҳида асос бўйича тугатилган тақдирда, меҳнат тўғрисидаги қонун ҳужжатларига мувофиқ моддий ёрдам сифатида бериладиган ишдан бўшатиш нафақаси ва бошқа тўловлар.

Жисмоний шахсларнинг даромадларини солиққа тортишдаги имтиёзлар

Жисмоний шахсларнинг даромадларини солиққа тортишда имтиёзлар қўллаш 2 хил усулда амалга оширилади:

1. Жисмоний шахсларнинг солиқ солинмайдиган даромадларини белгилаш.
2. Жисмоний шахсларни солиқ солишдан озод қилиш.

Жисмоний шахсларнинг қушидаги даромадларига солиқ солинмайди:

1) моддий ёрдам суммалари:

2) йўлланмалар қиймати юридик шахслар томонидан тўлиқ ёки қисман қоплаш суммалари, туристик йўлланмалар бундан мустасно:

3) ўз ходимларига ва уларнинг болаларига амбулатория ва (ёки) стационар тиббий хизмат кўрсатилганлиги учун иш берувчи томонидан тўланган суммалар.

4) Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг Ўзбекистон Республикасидан ташқарига ишлаш учун юборилиши муносабати билан бюджет ташкилотларидан чет эл валютасида олинган иш ҳақи суммалари.

5) вақтинчалик бир марталик ишларни бажаришдан олинган даромадлар.

6) солиқлар ва бошқа мажбурий тўловларни тўлаганидан кейин хусусий корхона мулкдори, фермер хўжалиги бошлиғи ихтиёрида қоладиган фойда суммаси.

7) Ўзбекистон Республикасининг давлат мукофотларига ва давлат пул мукофотларига сазовор бўлган жисмоний шахслар.

8) халқаро спорт мусобақаларида совринли ўринларни эгаллаганлиги учун спортчилар олган бир йўла бериладиган пул мукофоти.

9) саноат мулки объектларига ва селекция ютуғи патентига патент

Солиқ солишдан қуйидаги жисмоний шахслар тўлиқ озод қилинади:

- 1) хорижий давлатлар дипломатик ваколатхоналарининг бошлиқлари ва ходимлари елами Республикаси Узбекистан.**
- 2) халқаро ноҳукумат ташкилотларининг мансабдор.**
- 3) Ўзбекистон Республикаси мудофаа, ички ишлар, фавқулодда вазиятлар вазирликларининг, Миллий хавфсизлик хизматининг ҳарбий хизматчилари, ички ишлар органлари ҳамда божхона органларининг оддий хизматчилари.**
- 4) прокуратура органларининг даража унвонларига эга бўлган ходимлари.**
- 5) гастроль-концерт фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқини берувчи лицензияси бўлган шахслар — ушбу фаолиятдан олинган даромадлари бўйича.**

Қуйидаги жисмоний шахслар солиқ солишдан қисман (даромад олинган ҳар бир ой учун энг кам иш ҳақининг тўрт баравари миқдоридаги даромадлар бўйича) озод қилинади:

1) «Ўзбекистон Қаҳрамони», Совет Иттифоқи Қаҳрамони, Меҳнат Қаҳрамони унвонларига сазовор бўлган шахслар, учала даражадаги Шухрат ордени билан тақдирланган шахслар, уруш ногиронлари ёхуд 1941—1945 йиллардаги уруш даврида ёки ҳарбий хизматнинг бошқа мажбуриятларини бажаришда яраланганлиги.

2) хизматни ҳаракатдаги армия таркибига кирган ҳарбий қисмлар, штаблар ва муассасаларда ўтаган ҳарбий хизматчилар, собиқ партизанлар жумласидан бўлиб, 1941—1945 йиллардаги уруш, собиқ СССРни ҳимоя қилиш бўйича бошқа жанговар операцияларнинг қатнашчилари.

3) Ленинград шаҳрида 1941 йил 8 сентябрдан 1944 йил 27 январгача қамал даврида ишлаган фуқаролар.

4) ички ишлар органларининг бошлиқлари ва оддий хизматчилари жумласидан бўлиб, хизмат вазифаларини бажаришда яраланганлиги, контузия бўлганлиги ёки шикастланганлиги оқибатида ногирон бўлиб қолганлар.

5) болаликдан ногирон бўлиб қолганлар, шунингдек I ва II гуруҳ ногиронлари.

- 6) ўн ва ундан ортиқ боласи бор аёллар.
- 7) собиқ СССРни ҳимоя қилиш ёхуд ҳарбий хизматнинг бошқа вазифаларини бажариш пайтида яраланганлиги.
- 8) хизматни Афғонистон Республикасида ва жанговар ҳаракатлар олиб борилган бошқа мамлакатларда вақтинча бўлган қўшинларнинг чекланган контингенти таркибида ўтаган ҳарбий хизматчилар ҳамда ўқув ва синов йиғинларига чақирилган ҳарбий хизматга мажбурлар.
- 9) Чернобиль АЭСдаги авария оқибатида жабрланганлар.
- 10) икки ва ундан ортиқ ўн олти ёшга тўлмаган болалари бор ёлғиз оналар.
- 11) икки ва ундан ортиқ ўн олти ёшга тўлмаган болалари бор ва боқувчисини йўқотганлик учун пенсия олмайдиган бева аёл ва бева эркаклар.
- 12) болалигидан ногирон бўлган, доимий парваришни талаб қиладиган фарзанди билан бирга яшаб, уни тарбиялаётган ота-онадан бири.

Жисмоний шахсларнинг даромадларига солинадиган солиқ ставкалари

Жисмоний шахсларнинг қуйидаги даромадларига белгиланган энг кам ставка (8,5%) бўйича солиқ солинади:

- баланд тоғли, чўл ва сувсиз ҳудудларда ишлаганлик учун Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланган коэффицентлар бўйича қўшимча тўловлар тариқасида олинган даромадларга. Бунда чўл ва сувсиз жойларда, баланд тоғли ва табиий-иқлим шароити ноқулай ҳудудларда ишлаганлик учун юридик шахслар ходимларининг иш ҳақиға коэффицентлар ҳисоблашнинг энг юқори суммаси ҳисоблаш пайтидаги ҳолатға кўра белгиланган энг кам иш ҳақининг тўрт баравари миқдорида белгиланади;

- корхоналар, муассасалар, ташкилотлар томонидан вақтинчалик қишлоқ хўжалиги ишларига юборилган жисмоний шахсларнинг шу ишларни бажаришдан олинган даромадларига.

Меҳнат шароити ўта зарарли ва ўта оғир ишларда банд бўлган аёлларнинг даромадларидан олиш даражаси 20 фоиздан ошмаслиги лозим. Меҳнат шароити ўта зарарли ва ўта оғир ишлар рўйхати қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

Жисмоний шахсларнинг даромадларига солинадиган солиқ ставкалари *(Йиллар кесимида)*

№	Солиқ	1998	2000	2008	2009	2010	2011	2012	2015	2018	2019
1	Жисмоний шахсларнинг иш хақидан даромад солиғи ставкаси	15%, 25%, 36%, 40%, 45%	15%, 25%, 36%, 40%	13%, 18%, 25%	12%, 17%, 22%	11%, 17%, 22%	10%, 16%, 22%	9%, 16%, 22%	0%, 8,5%, 17%, 23%	0%, 7,5%, 16,5%, 22,5%	12%

Жисмоний шахслар даромадларини декларация асосида солиққа тортиш тартиблари

Жисмоний шахслар даромадларини декларациялаш тартиби янги Солиқ Кодексининг **34 боби 189-196** моддаларда ўз аксини топган.

Декларация асосида солиқ солинадиган даромадларга Ўзбекистон Республикаси резидентларининг қуйидаги даромадлари киради:

-мулкӣ даромад, фан, адабиёт ва санъат асарларини яратганлик ҳамда улардан фойдаланганлик учун муаллифлик ҳақи тариқасида олинган даромадлар, агар бу даромадларга тўлов манбаида солиқ солинмаган бўлса;

-иккита ёки ундан кўп манбадан олинган даромадлар;

-Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан ташқаридаги манбалардан олинган даромадлар.

Агар солиқ тўловчининг асосий бўлмаган иш жойидан олган даромадларидан жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи белгиланган энг юқори ставка қўлланилган ҳолда унинг аризасига кўра ушлаб қолинган бўлса, даромадлар тўғрисида декларация тақдим этилмайди.

Жисмоний шахснинг жами йиллик даромади тўғрисидаги декларация

Жисмоний шахснинг жами йиллик даромади тўғрисидаги декларация солиқ тўловчининг олинган йиллик даромади тўғрисидаги ёзма аризасидан иборат бўлади.

Жисмоний шахсларнинг жами йиллик даромади тўғрисидаги декларация шакли (бланкаси) Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси ва Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги томонидан тасдиқланади ва ДСИ томонидан бепул берилади. Унда қуйидаги маълумотлар кўрсатилиши керак:

Агар солиқ тўловчининг фамилияси, исми, отасининг исми, туғилган йили, жинси, фуқаролиги, доимий яшаш жойи манзили; солиқ тўловчининг идентификация рақами; солиқ солиниши лозим бўлган даромадлар турларга ажратиб кўрсатилган ҳолда олинган жами йиллик даромад (бир марталик операциялардан ҳамда мол-мулкни ижарага беришдан олинган даромадларни декларация қилиш учун фақат ушбу операцияларнинг ўзидан олиш мўлжалланаётган даромад акс эттирилади); даромадларнинг манбалари; даромад олиш билан боғлиқ харажатлар, мажбурий тўловлар, чиқимлар ва ажратмаларнинг суммалари; жисмоний шахсларнинг даромадларидан олинган солиқ бўйича имтиёзлар; ҳисоблаб чиқарилган солиқ суммаси; ҳақиқатда тўланган солиқ суммаси.

Асосий бўлмаган иш жойидан олган даромадларидан жисмоний шахслардан олинган даромад солиғи белгиланган энг юқори ставка қўлланилган ҳолда унинг аризасига кўра ушлаб қолинган бўлса, даромадлар тўғрисида декларация тақдим этилмайди.

Даромадлар тўғрисидаги декларацияни тақдим этиш тартиби

Солиқ тўловчилар Солиқ Кодекснинг *189-моддасида* кўрсатилган даромадлар бўйича жами йиллик даромад тўғрисидаги декларацияни, доимий яшаш жойидаги давлат солиқ хизмати органига ҳисобот йилидан кейинги йилнинг 1 апрелидан кечиктирмай тақдим этади.

Ўзбекистон Республикаси резиденти бўлган чет эллик жисмоний шахс ўтган солиқ даври учун даромадлар тўғрисида жорий йилнинг 1 апрелигача декларация тақдим этади.

Чет эллик жисмоний шахс - Ўзбекистон Республикасининг резиденти ушбу бобда белгиланган тартибга мувофиқ солиқ солиниши лозим бўлган даромад келтираётган фаолиятини календарь йили ичида тугатган ва Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан ташқарига чиқиб кетаётган бўлса, унинг Ўзбекистон Республикаси ҳудудида турган вақтда жорий солиқ даврида ҳақиқатда олган даромадлари тўғрисидаги декларация мазкур жисмоний шахс Ўзбекистон Республикаси ҳудудидан ташқарига чиқиб кетишидан бир ой аввал тақдим этилиши лозим. *Агар чет эллик жисмоний шахс* - Ўзбекистон Республикасининг резиденти жорий йилнинг 1 февралига қадар доимий яшаш учун хорижга чиқиб кетаётган бўлса, жорий йил учун даромадлар бўйича декларация тақдим этилмайди.

Якка тартибдаги тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчи жисмоний шахслар ва уларни солиққа тортишнинг ўзига хос хусусиятлари

Жисмоний шахсларнинг тадбиркорлик фаолиятининг ҳуқуқий асослари Ўзбекистон Республикасининг 2000 йил 25 майда қабул қилинган “Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида”ги қонуни ҳамда бошқа қонун ва қонун ости меъёрий ҳужжатлари асосида тартибга солинади. Бу қонун фуқароларнинг тадбиркорлик фаолиятида эркин иштирок этиши ва манфаатдорлиги учун кафолатли шароитлар яратиш, уларнинг ишчанлик фаоллигини ошириш, шунингдек тадбиркорлик фаолияти субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишни кўзда тутди.

Тадбиркорлик - хўжалик субъектлари ва жисмоний шахслар томонидан қонун ҳужжатларига мувофиқ белгиланган тартибда рўйхатдан ўтиб, таваккалчилик ва ўз мулкий жавобгарлиги остида даромад (фойда) олиш мақсадида амалга ошириладиган ташаббускорлик фаолиятидир.

Тадбиркорлик субъектларини рўйхатдан ўтказиш Туманлар (шаҳарлар) ҳокимликлари ҳузуридаги “Тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш” инспекцияси томонидан давлат рўйхатидан ўтказилади ва давлат солиқ органлари томонидан ҳисобга қўйилади.

Якка тартибдаги тадбиркор - тадбиркорлик фаолиятини юридик шахс ташкил этмаган ҳолда, мустакил равишда, ходимларни ёллаш ҳуқуқисиз, ўзига мулк ҳуқуқи асосида тегишли бўлган мол-мулк негизида, шунингдек мол-мулкка эгалик қилиш ва (ёки) ундан фойдаланишга йўл қўядиган ўзга ашёвий ҳуқуқ асосида амалга оширувчи жисмоний шахсдир.

Якка тартибдаги тадбиркор жисмоний шахслар янги Солиқ Кодексининг 58-боби, 370-375 моддаларга асосан қатъий белгиланган солиқни тўловчилари ҳисобланадилар.

Юридик шахс бўлмаган тадбиркор жисмоний шахсларнинг даромадлари қуйидаги усулларда солиққа тортилади:

-Юридик шахс мақомини олмасдан тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчи жисмоний шахслардан қатъий белгиланган солиқ.

-Тадбиркорлик фаолиятининг айрим турлари бўйича қатъий солиқ.

Солиқ солинадиган база физик кўрсаткичларнинг сонидан келиб чиққан ҳолда белгиланади. Қатъий белгиланган солиқ суммаси солиқ солинадиган база ва белгиланган ставкадан келиб чиққан ҳолда аниқланади.

Солиқ даври - бир ой.

Қатъий белгиланган солиқ ҳисоб-китоби солиқ бўйича ҳисобга олиш жойидаги давлат солиқ хизмати органларига:

-янги ташкил қилинаётган (бошловчи) солиқ тўловчилар томонидан - давлат рўйхатидан ўтказилган кундан эътиборан ўн кундан кечиктирмай;

-фаолият юритаётган солиқ тўловчилар томонидан - ҳисобот йилининг 15 январигача тақдим этилади.

Якка тартибдаги тадбиркорлар якка тартибдаги тадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш доирасида қатъий белгиланган солиқ тўлаш билан бир қаторда қуйидагиларни тўлайдилар:

- 1) божхона тўловлари;
- 2) ер қаъридан фойдаланувчилар учун солиқлар ва махсус тўловлар;
- 3) сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ - сув ресурсларидан тадбиркорлик фаолияти учун фойдаланилганда;
- 4) акциз солиғи - акциз тўланадиган маҳсулот ишлаб чиқарилганда;
- 5) бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасига суғурта бадаллари;
- 6) давлат божи;
- 7) автотранспорт воситаларини олганлик ва (ёки) вақтинчалик олиб кирганлик учун Республика йўл жамғармасига йиғим.

Якка тартибдаги тадбиркор фаолияти тўғрисидаги ҳисоботлар солиқ бўйича ҳисобга олиш жойидаги давлат солиқ хизмати органларига:

- савдо фаолиятини амалга оширувчи якка тартибдаги тадбиркорлар томонидан, бундан тижорат фаолияти учун мўлжалланган товарлар олиб кирадиган якка тартибдаги тадбиркорлар мустасно, - йилнинг ҳар бир чораги якунлари бўйича ҳисобот чорагидан кейинги ойнинг 10-кунидан кечиктирмай;

- тижорат фаолияти учун мўлжалланган товарларни олиб кирадиган якка тартибдаги тадбиркорлар томонидан - ҳар ойнинг якунлари бўйича ҳисобот ойдан кейинги ойнинг 10-кунидан кечиктирмай тақдим этилади.

Жисмоний шахслар учун умумий майдоннинг ижара беришнинг 1кв.м. учун энг кам миқдори, сўмда

Тўловчи	Умумий майдоннинг ижара беришнинг 1кв.м. учун энг кам миқдори, сўмда		
	Тошкент ш.	Нукус ш. ва бошқа вилоят марказлари	Бошқа аҳоли яшаш пунктлари
Уй жойини ижарага берган жисмоний шахс	10 000	6 500	3 000
	20 000	13 000	6 000
Енгил автомобиллар	480 000		
Автобус, Юк автомобиллари	940 000		